

I

I DET HERRENS ÅR 1150, da de gudløse saracenerne, jordens bærme og for-trop for Antikrist, havde tilføjet vore folk adskillige nederlag i det Hellige Land, nedsænkede den Helligånd sig over Fru Sigrid og gav hende en åbenbaring, som kom til at ændre hele hendes liv.

Måske kan man også sige, at denne åbenbaring var med til at forkorte hendes liv. Sikkert er det i hvert fald, at hun aldrig mere blev den samme. Mindre sikkert er det, om det var rigtigt, hvad munken Thibaud langt senere skrev, nemlig at i det øjeblik, hvor Helligånden åbenbarede sig for Sigrid, blev også grundlaget skabt for et nyt rige i Norden, som man med tiden kom til at kalde for Sverige.

Det skete ved Tiburtiusmesse – på den dag, som man normalt regnede for sommerens første – og samme dag, hvor isen brød op i Västra Götaland. Der havde aldrig nogensinde tidligere været forsamlet så mange mennesker til messe i Skara. Men det var på den anden side heller ikke nogen almindelig messe. Langt om længe skulle man nemlig indvie den ny domkirke.

Ceremonierne havde allerede varet i næsten to timer. Processionen var gået sine tre gange rundt om kirken – uendeligt langsomt fordi biskop Ödgrim var en meget gammel mand, der stavrede af sted, som om dette var hans sidste vandring. Desuden virkede han en smule forvirret. Den sidste bøn inde i den velsignede kirke læste han nemlig på almindeligt sprog og ikke på latin.

Gud, Du som usynligt våger over alt, men som til menneskenes frelse gør din magt synlig, tag imod dette Dit hus, hersk i Dit tempel, således at alle, som samles her for at bede, kan få del i Din trøst og Din hjælp.

Og så blev Gud så sandelig synlig. Hvad enten det nu skete for at frelse menneskeheden eller af helt andre årsager. Det var et skue, som ingen mennesker nogensinde før havde

MIDDELALDERLIGT SEGL FRA SKARA

set magen til i hele Västra Götaland. De voldsomme, strålende farver i bisp-ernes dragter. De glimtende guldtråde. Lyseblåt og mørkerødt silke. Fra røgelseskar af guld steg bedøvende dufte op. Og kannikkerne gik rundt i hele kirken og svingede med karrene. Samtidig var der en musik så himmelsk, at intet øre i hele Västra Götaland nogensinde før havde hørt mage. Løftede man øjnene, var det som at skue lige op i himlen. Til trods for at alt var under tag. Det var ubegribeligt, at bygmestre fra Burgund og England havde været i stand til at skabe noget så himmelstræbende, uden at det hele faldt sammen. Om ikke andet så fordi Gud selv burde blive vred og ramme de hovmodige mennesker, der forsøgte at skabe hvælvinger, som nåede helt op til ham.

Fru Sigrid var en praktisk kvinde. Der var dem, der sagde, at hun netop derfor var hård. Hun havde aldeles ikke haft lyst til at tage den besværlige tur til Skara, fordi foråret var kommet tidligt, og vejene var blevet forvandlet til pløre, og fordi hun ikke følte sig tryk ved tanken om at skrump- le rundt i en vogn i så lang tid i sin velsignede tilstand. Mere end noget andet i det jordiske liv frygtede hun for fødslen af sit andet barn. Og hun vidste meget vel, at når en domkirke skulle indvies, så ville det komme til at dreje sig om at stå på det hårde stengulv i adskillige timer for med mellemrum at falde på knæ i bøn. Hvilket var en plage for en kvinde i hendes tilstand. Når det drejede sig om kirkens regler, var hun velbevandret. Sikkert også mere end de fleste af de stormænd og deres døtre, som stod omkring hende lige nu. Ikke fordi hun med flid og lyst havde sat sig ind i dem. Men fordi hendes far dengang, da hun kun var seksten år gammel, havde fået den opfattelse, at hun havde viet en mandlig frænde fra Norge – en mand af alt for lav byrd – mere interesse end godt var. Hvilket han i øvrigt havde ret i. Faktisk mente faderen, at den forbindelse meget vel kunne udvikle sig til noget, der ellers kun hører ægteskabet til, sådan som han selv formulerede problemet. Derfor blev hun sendt bort til et kloster i Norge, hvor hun måtte blive i fem år. Og hun var vel aldrig sluppet ud derfra igen, hvis hun ikke havde arvet en barnløs morbror i Östra Götaland, og dermed var blevet en kvinde, som det var bedre at gifte bort end at opbevare i et kloster.

Hun vidste altså, hvornår man skulle stå op, og hvornår man skulle falde på knæ. Hun vidste, hvornår man skulle deltage i de Pater Noster og Ave Maria, som bisperne længst fremme messede, og hvornår man skulle bede

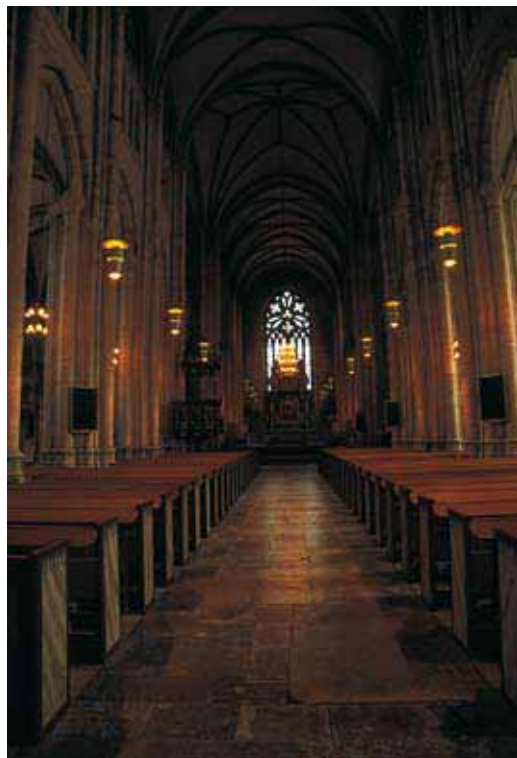
for sig selv. Og hver gang hun skulle bede for sig selv, bad hun for sit liv.

Gud havde skænket hende en søn for tre år siden. Det havde taget to døgn at bringe ham til verden. To gange var solen først stået op, så gået ned, mens hun var lukket inde i en lille verden af sved, smerte og angst. Til sidst var hun sikker på, at hun skulle dø. Det samme var de gode kvinder, som hjalp hende. De havde sendt bud efter præsten nede i Forshem, som havde givet hende syndernes forladelse og den sidste olie.

Hun havde håbet, at hun aldrig mere skulle opleve den slags. Og nu bad hun om at slippe for smerten og angsten. Det var naturligvis noget selvisk noget at bede om, det vidste hun udmærket. Det var almindeligt, at kvinder døde i barselseng. Og det stod jo skrevet, at kvinder skulle føde deres børn i smerte. Men hun havde ikke desto mindre povet at bede til den Hellige Jomfru om at forskåne netop hende. Desuden havde hun forsøgt at opfylde sin ægteskabelige pligt på en måde, så der ikke kom flere børn ud af det. Deres søn Eskil levede jo, og han var et rask og frisk og velskabt lille drengebarn, som kunne det, børn skal kunne.

Den Hellige Jomfru havde naturligvis straffet hende. Det er jo menneskets pligt at opfylde jorden. Så hvordan kunne hun da håbe på at blive bønært, når hun netop bad om at slippe for at bære sin del af det ansvar? Altså skulle hun igennem det endnu en gang. Ikke desto mindre bad hun altså om at få lov til at slippe lidt nådigere end ved sin første fødsel.

For i det mindste at gøre det lidt mere tåleligt i timevis at falde på knæ og rejse sig igen, for derefter at falde på knæ endnu en gang, havde hun ladet sin trælkinde Sot døbe, så hun kunne være med hende i Guds hus, og så Sigrid kunne støtte sig til hende, når hun skulle op og ned. Sots store, sorte øjne var vidt opspærrede som øjnene på en skrækslagen hest over alt

KIRKESKIBET I SKARA DOMKIRKE

det, hun fik at se. Og havde hun ikke været rigtigt kristen før, så burde hun i hvert fald blive det nu.

Tre rækker foran Sigrid stod Kong Sverker og Dronning Ulvhilde, og de to – som var tynget af alderen – fik sværere og sværere ved at rejse sig og falde på knæ uden at stønne eller komme med andre endnu mere upassende lyde. Det var imidlertid for deres skyld og ikke for Guds, at Sigrid befandt sig i domkirken. Kong Sverker vurderede hverken hendes norske eller vestgøtiske aner ret højt. Og hendes mands norske æt og Folkungeætten havde han det ligesådan med. I sin høje alder var kongen desuden blevet mistænksom og livræd, ligesom han var blevet meget bekymret for, hvilket liv han ville komme til at føre efter døden. At udeblive fra denne kongens store og Gud velbehagelige kirkevelsignelse ville godt kunne misforstås. Det kunne støde Gud. Og hvad der ifølge Sigrid var værre, det kunne støde kongen.

Men da man gik ind i den tredje time, begyndte det efterhånden at køre rundt i Sigrids hoved. Og hun fik sværere og sværere ved hele tiden at falde på knæ og rejse sig. Ligesom det barn, hun havde i sin mave, sparkede og bevægede sig mere og mere, som om det også ville protestere. Hun fik en følelse af, at det gulblege, blankslebne kalkstengulv gyngede under hende, og hun fik en fornemmelse af, at det til sidst ville åbne sig under hende og opsluge hende. Netop da gjorde hun noget uhørt. Resolut rejste hun sig og gik med raslende silkekjole ned bag i kirken, hvor hun satte sig på en tom sidebænk. Alle så det. Også kongen.

Netop som hun lettet lod sig synke ned på stenbænken ude ved kirkevæggen, kom munkene fra Lurö ind i procession. Sigrid tørrede panden og ansigtet med en lille linnedsklud og nikkede opmuntrende til sin søn, der var blevet stående længere fremme sammen med Sot.

Munkene begyndte at synge. I tavshed og med sænkede hoveder var de som i bøn vandret frem gennem hele midtergangen og havde taget opstilling helt fremme ved alteret, hvor bisperne og deres hjælpere trak sig lidt afsides. Til at begynde med lød munkenes sang bare som en svag mumlen, men så blev de pludselig understøttet af lyse drengestemmer. En del af munkene fra Lurö var iført brune og ikke hvide kutter, og de var ikke andet end drenge, hvis sang som fuglestemmer steg op imod de vældige hvælvinger. Og da de var steget så højt op, at de fyldte hele det vældige rum, blev de understøttet af de voksne munkes stemmer, som sang det samme som drengene og dog

ikke det samme. Sigrid havde hørt både tostemmig og trestemmig sang før, men her var der mindst otte stemmer. Det var som et mirakel – noget umuligt – noget så ufatteligt svært, at det næsten slet ikke kunne lade sig gøre. At synge trestemmigt var såmænd svært nok.

Udmattet og med opspærrede øjne stirrede Sigrid i den retning, hvor miraklet skete, mens hun lyttede med hele sin sjæl og med hele sin krop. Så koncentreret lyttede hun, at det var, som om hele hendes krop kom i svingninger af det. Til sidst sortnede det for hendes øjne. Som om der ikke var kraft nok i hende til at se, når hun også skulle høre. Og som om også hendes øjne ville lytte. Det var, som om hun forsvandt – som om hun blev forvandlet til toner og blev en del af den hellige musik – en musik der var smukkere end nogen musik, hun nogensinde før havde hørt, så længe som hun havde levet.

Efter en tid kom hun til sig selv igen, ved at nogen tog hende i hånden. Og da hun åbnede øjnene og så op, fik hun øje på Kong Sverker selv.

Venligt klappede han hendes hånd og takkede hende ironisk, fordi han – så gammel han end var – alligevel havde haft brug for en svanger kvindes eksempel for at kunne finde ud af at sætte sig ned. Imidlertid mente kongen, at når en gravid kvinde kunne gøre det, så kunne *han* vel også. Var det derimod sket i den omvendte orden, havde det nok ikke set så godt ud.

Beslutsomt kvalte Sigrid en impuls til at fortælle, at den Helligånd netop havde talt til hende. Det forekom hende, at en sådan historie bare ville få det til at se ud, som om hun gjorde sig til – noget alle konger oplevede mere end nok af, indtil en eller anden valgte at hugge hovedet af dem. I stedet fortalte hun hviskende, hvad hun netop havde fundet ud af.

Det forholdt sig jo, som kongen sikkert vidste, sådan, at der var vrøvl med hendes arv oppe i Varnhem. Hendes kusine Kristina havde netop giftet sig med stræberen Erik Jedvardsson, og de krævede nu at få halvdelen af ejendommen. Imidlertid havde munkene på Lurö brug for at kunne flytte til et sted, hvor klimaet var mindre strengt. Størsteparten af deres høst var gået tabt – det vidste jo alle – selvom det havde været smukt af Kong Sverker at skænke dem Lurö. Men hvis nu hun, Sigrid, gav Varnhem til cistercienserne, så kunne kongen jo velsigne gaven og erklære den lovlig, hvormed hele problemet ville være ude af verden. Alle ville tjene på en sådan ordening.

Hun talte hurtigt, lavmælt og lidt forpustet, og hendes hjerte hamrede

LÆGBRØDRE DER BEDER UNDER ARBEJDET I MARKEN

stadigvæk hårdt. Fordi hun endnu ikke var kommet sig over, hvordan hendes mørke af den himmelske musik var blevet forvandlet til lys.

Først virkede kongen en anelse overrumplet. Han var ikke vant til, at folk talte så direkte til ham. Helt uden sirlige omskrivninger. Og han var da slet ikke vant til, at det var kvinder, som talte sådan.

“Du er i sandhed velsignet i mere end én forstand, min kære Sigrid,” sagde han så til sidst ganske langsomt og greb atter hendes hånd. “I morgen, når vi har sovet ud i kongsgården efter dagens gæstebud, så vil jeg tilkalde Fader Henri, og så aftaler vi det hele. I morgen, men ikke nu. Det passer sig ikke, at vi sidder så længe hernede og hvisker for os selv.”

I en hånd vending havde hun således skænket sin arv væk. Varnhem. Og ingen – hverken mand eller kvinde – bryder sit ord til kongen. Ligesom kongen aldrig må bryde *sit* ord. Det, hun havde gjort, kunne således ikke gøres gjort.

Men fornuftigt var det. Det måtte hun indrømme, da hun var kommet sig lidt. Helligånden kunne altså også være praktisk, og Herrens veje var ikke altid uransagelige.

Varnhem og Arnäs lå omkring to dages ridt fra hinanden. Varnhem uden for Skara ikke langt fra bispegården, lige i nærheden af bjerget Billingen. Arnäs lå oppe ved Vänerns østlige bred, der hvor Sunnanskog sluttede og Tiveden begyndte. Lige i nærheden af bjerget Kinnekulle. Gården Varnhem var nyere og i bedre stand, og det var derfor, hun ville tilbringe den koldeste tid der. Især fordi den frygtede barsels seng nærmede sig. Magnus, hendes mand, ville, at de skulle have hans fædrene arv Arnäs som deres førstesæde – hun foretrak Varnhem. Og det var de aldrig blevet enige om. Engang imellem var de ikke engang i stand til at tale om det så venligt og tålmodigt, som mand og hustru bør kunne tale om den slags.

Arnäs burde repareres og bygges om. Men stedet lå i det ejerløse grænse-land langs skoven, hvor der var meget fællesjord og meget kongejord, som man kunne bytte sig til eller købe. Så det sted kunne helt sikkert blive meget bedre, især hvis hun flyttede derop med alle sine trælle og alt sit fæ fra Varnhem.

Det var ikke helt sådan, Helligånden havde udtrykt sig, da Han åbenbarede sig for hende. Men hun havde fået et syn. Hun havde set en flok smukke heste, der skinnede som perlemor. Hestene var kommet løbende imod hende på en eng med masser af blomster. Deres maner var hvide og rene, og deres lange, hvide haler spotsk løftede. De bevægede sig legende og smidigt som katte. De var ikke vilde, selv om de bevægede sig frit. Alle var de nemlig hendes heste. Og et eller andet sted bag de legende og usadlede heste kom en ung mand ridende på endnu en hest. En sølvfarvet hest, som også havde hvid man og højt løftet hale. En ung mand, som hun kendte og dog ikke kendte. Han havde båret skjold, men ikke hjelm. Skjoldmærket kunne hun ikke genkende. Det tilhørte hverken hendes slægt eller hendes mands. Helt hvidt og med et stort kors af blod, ellers ingenting.

Den unge mand havde stoppet sin hest helt tæt på hende og havde talt til hende. Hun hørte alle hans ord og forstod dem, men forstod dem alligevel ikke. Ikke desto mindre vidste hun, at det, som han sagde, var, at hun skulle give Gud den gave, der lige nu var allermest brug for i det land, hvor Kong Sverker regerede – et godt sted, hvor munkene fra Lurö kunne være.

Bagefter havde hun betragtet munkene, da de trissede ud af kirken efter den langtrukne forestilling. De virkede ikke det mindste påvirkede af det mirakel, som de havde afstedkommet. Faktisk virkede de nærmest som

et hold stenhuggere, der nu efter at have afsluttet dagens dont mest af alt tænkte på at få sig noget aftensmad. De havde sludret lidt indbyrdes, kløet sig i det røde udslæt, som mange af dem havde på den groft ragede isse. Huden i ansigtet og i nakken hang på mange af dem. Velnærede var de ikke på Lurö. Det kunne hvem som helst se. Og desuden havde vinteren været alt andet end nådig ved dem. Derfor var det ikke svært at fatte Guds vilje. De, der kunne synge så smukt, at det var et mirakel i sig selv, skulle have et bedre sted at arbejde og bo. Og Varnhem var et rigtigt godt sted.

Da hun kom ud på trappen uden for domkirken, blev hun klar i hovedet af den kølige, friske luft. Og pludselig forstod hun – næsten som om Helligånden stadigvæk var hos hende – hvordan hun skulle sige dette til sin mand, som netop kom imod hende i trængslen med deres kapper over armen. Hun betragtede ham med et forsigtigt smil, og var helt tryk ved situationen. Hun holdt af ham, fordi han var en god og mild ægtemand og en omsorgsfuld far. Også selvom han ikke var en mand, der fremkaldte hverken ærefrygt eller beundring hos andre. Faktisk var det af og til svært at tro, at han var sønnesøn af sin direkte modsætning, den stærke jarl Folke den Tykke. Magnus var ikke nogen iøjnefaldende mand. Havde det ikke været for de fornemme, udenlandske klæder, så kunne man nemt have overset ham.

Da han nåede frem, bukkede han for hende og bad hende om at holde sin egen kappe, mens han trak den himmelblå, mårskinsforede kappe omkring sine skuldre og gjorde den fast under hagen med et tungt sølvspænde. Derefter hjalp han hende, strøg hende blidt over panden med sine bløde hænder – som ikke var en krigers hænder – og spurgte, hvordan hun havde kunnet udholde at deltage i så lang en lovsang i sin velsignede tilstand. Hun svarede, at det slet ikke havde voldt hende problemer, fordi hun havde taget Sot med og havde brugt hende som krykkestok, og fordi Helligånden desuden havde åbenbaret sig for hende. Det sidste sagde hun i en tone, som om det ikke var alvorligt ment, og han smilede til hende, som om det bare var en af hendes sædvanlige spøgefuldheder. Hvorefter de så sig om efter den hirdmand, som var på vej med hans sværd fra våbenhuset.

Da han stak sværdet ind under kappen og fæstnede det til bæltet, strittede begge hans albuer ud til siden og fik ham til at se bred og mægtig ud på en måde, som hun slet ikke syntes passede til ham.

Derefter bød han hende sin arm og spurgte, om hun havde lyst til først at promenere lidt på torvet og se lidt på de optrædende, eller om de skulle gå lige hjem, så hun kunne hvile sig.

Hun svarede hurtigt, at hun gerne ville strække benene en smule uden at være nødt til at falde på knæ hele tiden. Han smilede lidt genert over hendes frække spøg. Derefter tilføjede hun, at hun da også gerne ville se lidt på alle disse akrobater, som kongen havde indbudt. Midt ude på torvet var en frankisk trup i gang med deres kunster, og en mand ved siden af slugte ild. Der blev spillet på piber og giger, og ovre ved et af de store øltelte kunne man høre lyden af store trommer.

Forsigtigt trængte de sig gennem mængden, hvor de fornemme kirkegæster nu blandedes med almindelige mennesker og trælle. Efter at have gået en tid trak hun så vejret dybt og fik sagt det hele på én gang.

“Magnus, min kære mand, jeg håber nu, at du vil forholde dig mandigt rolig og værdig og lytte til, hvad jeg har at sige,” sagde hun. Derefter trak hun vejret dybt igen og fortsatte hurtigt, inden han nåede at svare. “Jeg har givet mit ord til Kong Sverker på at ville skænke Varnhem til cisterciencermunkene fra Lurö. Et ord til en konge kan man ikke tage tilbage. Det er uigenkaldeligt. Vi skal mødes med ham i morgen i kongsgården for at få mit løfte nedskrevet og beseglet.”

Som hun havde forventet, stoppede han op på stedet og betragtede hende først undersøgende for at få øje på det smil, som ville afsløre, at hun stadigvæk spøjte. Men snart gik det op for ham, at hun var helt alvorlig, og da kom vreden over ham med en sådan kraft, at han nok ville have slået hende for første gang nogensinde, hvis ikke de havde stået derude på torvet mellem slægt, fjender og almue.

“Er du da helt fra sans og samling, kvinde! Hvis det ikke havde været, fordi du havde arvet Varnhem, så ville du stadigvæk sidde i dit kloster og vansmægte. Det var jo på grund af Varnhem, at vi blev gift.”

AKROBAT OG MUSIKANTER

I sidste øjeblik havde han genvundet selvbeherskelsen og talte nu lavmælt mellem hårdt sammenbidte tænder.

“Du har så ganske ret, min kære husbond,” svarede hun og sænkede dydigt blikket. “Havde jeg ikke arvet Varnhem, så havde dine forældre nok valgt et andet parti til dig. Og jeg havde sikkert været nonne nu. Sandt er det også, at Eskild og det nye liv, som jeg bærer under mit hjerte, ikke havde eksisteret, hvis det ikke havde været for Varnhem.”

Han svarede ikke. Det så ud, som om han var nødt til at bruge alt for mange kræfter på at få orden i sine tanker til, at han kunne finde ord. Netop i det øjeblik dukkede Sot op med sønnen Eskild, som kom løbende og tog fat i sin mors hånd og begyndte at snakke til hende – højt og hurtigt – om alt det, de havde set i domkirken. Efter at han nu i så lang tid havde været tvunget til at tie, fossede ordene fra ham som vand fra en kilde – som fossen efter tøbrud. Og de var umulige at stoppe.

Magnus tog sin søn i favnen og strøg ham kærligt over håret, samtidig med at han betragtede sin ægteviede hustru med noget, der signalerede alt andet end kærlighed. Men så satte han pludselig drengen fra sig og befalede næsten uvenligt Sot, at hun skulle tage Eskild med ned for at se på gøglerne. Når de var færdige med det, skulle de så mødes igen. Forundret greb Sot drengen i hånden og trak ham med sig, mens han strittede imod og protesterede, alt hvad han kunne.

“Men som du også ved, min kære mand,” fortsatte hun hurtigt for at beholde kontrollen over samtalen og undgå, at han bare vendte ryggen til hende i vrede, “så ønskede jeg mig Varnhem i morgengave, til trods for at jeg selv havde arvet den. Og den morgengave fik jeg. På papir med segl. Derfor fik jeg heller ikke meget andet. Udover den kappe, som jeg bærer og en smule guld til at smykke mig med.”

“Det er også sandt,” svarede Magnus sammenbidt. “Men Varnhem var trods alt en tredjedel af vor fælles ejendom – en tredjedel, som du nu har taget fra Eskild. Hvad jeg ikke fatter, er, hvorfor du gør sådan noget. Også selv om jeg anerkender din ret til at gøre det.”

“Lad os følges over mod gøglerne og ikke stå stille her, som om vi er vrede på hinanden. Så skal jeg forklare dig det hele,” sagde hun og bød ham sin arm.

Magnus så sig ubehageligt berørt omkring – forstod at hun havde ret – smilede anstrengt og tog så hendes arm.

“Jo,” sagde hun, efter at de havde gået lidt. “Hvis vi nu lægger ud med det jordiske. Det som fylder mest i dit hoved lige nu. Jeg tager naturligvis alle kreaturerne og trællene med op til Arnäs. Varnhem har ganske vist de bedste bygninger, men netop derfor har vi bedre muligheder for at bygge Arnäs om fra bunden. Især da vi nu får mange flere hænder til vores rådighed. På den måde får vi et meget bedre sted at bo, navnlig om vinteren. At vi har flere kreaturer, betyder også, at vi får flere tønder med saltet kød og flere huder, som vi så kan sende med båd til Lödöse, sådan som du så gerne vil. Fra Arnäs kan vi oven i købet handle med Lödöse både sommer og vinter, hvilket jo er svært fra Varnhem.”

Han gik let foroverbøjet og uden at sige noget ved siden af hende. Men hun bemærkede, at han nu lyttede interesseret. Og da hun så det, forstod hun også, at det her ikke ville ende i skænderi. Også fordi det hele nu stod så klart for hende – som om hun havde brugt lang tid på at gennemtænke det, selvom det ikke var mere end en time siden, hun havde fået ideen.

Flere oksehuder og flere tønder med salt kød, der blev solgt i Lödöse, betød også mere sølv. Og mere sølv betød mere udsæd. Mere udsæd betød, at flere trælle fik muligheden for at vinde deres frihed ved at bryde ny jord, låne sædekorn og så betale det dobbelte tilbage i jordleje – korn der igen kunne sendes til Lödöse og omveksles i endnu mere sølv. Når der først var samlet sølv nok sammen, fik Magnus mulighed for at befæste huset, sådan som han altid havde haft lyst til. Således at Arnäs kunne forsvares, hvilket var svært især om vinteren, når vandet var islagt. Ved at samle alle deres kræfter på Arnäs i stedet for at splitte dem op på to steder, ville de hurtigt blive rigere. Og med al den nye jord, som blev bragt under plov, ville de også snart komme til at eje et større landområde. Desuden ville de få et varmere og tryggere hus. Endelig ville de kunne efterlade en større arv til Eskild end ellers.

Da de var nået helt frem til gøglerne, blev Magnus tankefuldt stående en tid. Sot kom stønnende af anstrengelse hen mod dem med den lille Eskild i favnen. Hun rakte ham frem foran sig, for at folk skulle se på hans klæder, at hun havde ret til at bane sig vej gennem vrimlen. Og drengen hoppede ned på jorden og stillede sig op foran sin mor, som mildt lagde hænderne på hans skuldre og rettede på hans fjerprydede hue.

Gøglerne foran dem var iført noget mærkeligt tøj med stærke farver og havde bjælder rundt om håndled og ankler, således at deres bevægelser

hele tiden blev akkompagneret af bjældernes klang. Netop nu var de ved at bygge et højt tårn af mennesker med en meget lille dreng – ikke meget ældre end Eskild – helt oppe på toppen. Folk råbte højt af begejstring og spænding, og Eskild pegede ivrigt på dem og sagde, at han også ville være akrobat, hvilket fik hans far til at briste i en overraskende hjertelig latter. Forsigtigt så Sigrid på ham, mens hun tænkte, at faren nok var drevet over, når han kunne le sådan.

Han opdagede, at hun betragtede ham i smug, og smilede stadigvæk, da han bøjede sig frem og kyssede hende på kinden.

“Du er i sandhed en mærkelig kvinde, Sigrid,” hviskede han uden den mindste vrede i stemmen. “Jeg har tænkt over, hvad du sagde, og du har ret i alt. Hvis vi samler kræfterne om at drive Arnäs, så bliver vi rigere og får mere handel. Ingen handelsmand i verden kunne ønske sig en bedre og mere trofast hustru end dig.”

Hun svarede hurtigt og med øjnene rettet mod jorden, at ingen hustru kunne få en bedre og mere forstående ægtemand end ham. Men derefter løftede hun hovedet, stirrede alvorligt på ham og tilføjede, at det faktisk var sandt, at hun havde fået en åbenbaring inde i kirken, og at alle hendes ideer var kommet fra Helligånden selv. Også dem der var fornuftige, og som kun handlede om forretninger.

Magnus så igen utilfreds ud, som om han ikke helt troede på hende. Eller som om han mistænkte hende for at drive gæk med det guddommelige. Han var meget mere troende end hun. Det vidste de begge to. Hendes år i klosteret havde bestemt ikke gjort hende mere blid på det punkt.

Da akrobaterne havde afsluttet deres forestilling og var på vej over mod ølteltet for at få deres gratis øl og nogle skiver af den gennemstegte steg, som de havde fortjent, tog Magnus sin søn op på armen og gik med Sigrid ved sin side og Sot ti respektfulde skridt bag sig over mod byporten. På den anden side af palisaden ventede deres vogn og hirdmænd. På vejen fortalte Sigrid om den åbenbaring, hun havde fået. Hun fortalte omhyggeligt og med mange ord, fordi hun samtidig forsøgte at forklare indholdet i det hellige budskab.

Hendes første fødsel havde jo nær slået hende ihjel. Det var kun den Hellige Guds Moder, som havde reddet hende og Eskild på tærsklen til døden. Det var velkendt, at en svær fødsel ganske ofte blev fulgt af endnu en svær fødsel. Og nu var tiden jo efterhånden kommet. Men ved at give

Varnhem bort, så havde hun skaffet sig mange forbønner. Og hun havde også sikret sig, at dem, som skulle bede, var gode til den slags. På den måde havde hun søgt at beskytte både sig selv og det nye barn.

Men endnu vigtigere var det naturligvis, at deres fælles slægt nu ville blive både rigere og mere magtfulde, nu da Arnäs blev bygget større og stærkere. Det eneste, hun var usikker på, var, hvem den unge mand på den sølvfarvede hest med den hvide man og den lange, kækt løftede hvide hale kunne være. Frelseren selv var det i hvert fald ikke. Han ville aldrig finde på at vise sig på en fyrig hingst og med skjold over armen.

Magnus blev fanget af problemet og grublede en tid. Derefter begyndte han at forhøre sig om hestens størrelse og om dens måde at bevæge sig på. Han indvendte, at der slet ikke fandtes sådan nogle heste. Desuden spurgte han, hvad hun mente med, at skjoldet var mærket med et kors af blod. Hvordan kunne hun vide, at det var blod og ikke bare rød farve?

Hun svarede, at det vidste hun bare. Korset var rødt. Rødt af blod. Og skjoldet var helt hvidt. Den unge mands påklædning havde hun ikke set meget af, fordi skjoldet havde dækket hans bryst. Men tøjet havde i hvert fald været hvidt. Hvidt som cisterciensernes kutter – selvom han heller ikke var munk. Ingen munk ville ride rundt med en krigers skjold. Sandsynligvis havde han haft ringbrynje på under den hvide kjortel.

Tankefuldt udspurgte Magnus hende om skjoldets form og størrelse. Men da hun fortalte, at det var hjerteformet og ikke større, end at det dækkede brystet, rystede han skeptisk på hovedet og forklarede, at sådan et skjold havde han aldrig nogensinde set. Skjolde var enten store og runde – sådan som dem, man havde brugt før i tiden – eller også var de aflange og næsten trekantede, sådan at stridsmændene bedre kunne røre sig, når de blev stillet i formation. Et lille skjold som det, hun havde set i sin åbenbaring, ville kun være til besvær. Det ville ikke beskytte bæreren under kamp.

På den anden side kunne almindelige mennesker vel heller ikke forstå alt det, som de så i en åbenbaring. Under alle omstændigheder burde man samme aften bede til Guds Moder og takke hende, fordi hun havde vist både mildhed og klogskab.

Sigrid sukkede lettet. Nu var det værste overstået. Nu skulle hun blot sørge for, at den gamle konge ikke tog gaven fra hende og gav den i sit eget navn. Efter at han var blevet så gammel, var han blevet mere og mere opsat

på, at folk dagligt skulle bede for ham. Og han havde allerede grundlagt to klostre bare for at sikre sig, at det skete. Det vidste alle. Både hans fjender og hans venner.

* * *

Kong Sverker havde voldsomme tømmermænd og var desuden rasende, da Sigrid og Magnus trådte ind i kongsgårdens store sal, hvor kongen skulle til at træffe alle dagens afgørelser. Lige fra at beslutte, hvordan de tyve, som var blevet pågrebet på gårsdagens marked, skulle henrettes – om de bare skulle hænges, eller om de skulle pines først – og så til at afgøre tvister om jord og arv, som man ikke havde kunnet løse på det almindelige ting.

Det, som endnu mere end tømmermændene gjorde ham rasende, var dagens store og triste nyhed om, at hans næst yngste, slyngelagtige søn på det skammeligste havde bedraget ham. Sønnen Johan var taget på et plyndringstogt til det danske Halland. Altså ikke noget specielt farligt. Den slags kunne de unge adelsmænd gøre, hvis de gerne ville sætte livet på spil i stedet for bare at spille terninger. Men han havde løjet om de to kvinder, som han havde taget med hjem og gjort til trælle. Uden at sige det direkte havde han ladet, som om det var et par helt almindelige udenlandske kvinder. Men nu var der kommet en skrivelse fra den danske konge, og i den stod der desværre noget ganske andet – og noget, som ingen nu var i stand til at betvivle. De to kvinder havde været den danske jarls kone og hendes søster. Bortførelsen var altså en niddingsdåd og en hån. Og havde Johan ikke været kongesøn, så havde han omgående mistet livet efter sådan en forbrydelse. Desuden havde han naturligvis skændet dem begge to. Så det var umuligt at levere dem tilbage i samme stand, som de var blevet bortført. Det ville komme til at koste bunker af sølv. Det var helt sikkert. I værste fald risikerede man at få en krig på halsen.

Kong Sverker og hans nærmeste rådgivere havde skændtes så højlydt, at alle i salen nu vidste, hvad der var foregået. Og det eneste, som var helt sikkert, var, at de to kvinder skulle leveres tilbage. Men derefter op-hørte enigheden. Nogle mente, at det var en svaghed at bøje sig, og at det kunne risikere at give den danske konge, Sven Grate, nogle lidt for gode ideer. Gav man ham sølv, kunne det udløse plyndringstogter og måske erobringskrig.

Andre mente, at selv en masse sølv ville være billigere end hærtog og plyndringer, uanset hvem der vandt sådan en krig.

Efter et langt og ordrigt skænderi havde kongen pludselig med et træt suk vendt sig mod Fader Henri af Clairvaux, som sad helt fremme i salen og ventede på, at sagen med Lurö skulle komme på dagsordenen. Han sad med hovedet sænket som i bøn og med den brede, spidse hætte trukket ned over panden, så man faktisk ikke kunne se, om han bad eller sov. Han havde nok sovet. I hvert fald havde han ikke fattet noget af den hidsige diskussion, og da han svarede kongen, så lød det, som om han talte latin og ikke almindeligt sprog, så der var ikke ret mange, der forstod, hvad han sagde. Desuden var der ingen gejstlige i nærheden, fordi det mest var timelige spørgsmål, som skulle diskuteres. Kongen så sig vredt rundt i salen og brølede så rød i hovedet, at man hurtigt skulle føre en eller anden lømmel frem, som talte det forbandede præstesprog.

Straks så Sigrid sin chance. Hun rejste sig og trådte med sænket hoved frem i salen, bøjede sig ærbødigt for Kong Sverker og derefter for Fader Henri.

“Min konge, jeg står gerne til tjeneste,” sagde hun og blev stående og ventede på hans beslutning.

“Når der ingen mænd er her, så må det vel blive sådan. Altså ingen mænd, som kan tale det sprog,” sukkede kongen træt. “Hvor har du for resten lært dig den slags, kære Sigrid?” tilføjede han, og lød nu helt venlig.

“Det var det eneste, jeg rigtigt fik lært, mens jeg var forvist til klosteret,” svarede Sigrid lavmælt og så uskyldigt, at det kun var Magnus, som fornemmede det spottende smil, som lå lige under ordene. Hun talte tit på den måde. Hvor hun sagde ét, men i virkeligheden mente noget helt andet.

Kongen havde imidlertid ikke opfattet hendes ironi og bad omgående Sigrid om at tage plads ved siden af Fader Henri, forklare ham situationen og derefter bede om hans syn på sagen. Hun adlød, og mens hun og Fader Henri indledte en mumlende samtale på et sprog, som de øjensynlig var de eneste, som beherskede, spredte der sig en pinagtig stemning i salen. Alle mændene så undersøgende på hinanden. Nogle trak på skuldrene,

MØNT MED PORTRÆT
AF SVEN GRATE

andre foldede hænderne demonstrativt og stirrede op i loftet. En kvinde ved kongens råd blandt så mange gode mænd. Ja, anderledes kunne det tilsyneladende ikke være. Og det, som var gjort, kunne jo under ingen omstændigheder gøres ugjort.

Efter at have talt med Fader Henri en tid, rejste Sigrid sig og bekendtgjorde med så høj stemme, at hun fik snakken i salen til at forstumme, at Fader Henri havde overvejet sagen og nu mente, at det klogeste ville være, hvis lømlen blev tvunget til at gifte sig med jarlens hustrus søster. Hustruen selv skulle man sende tilbage med rige gaver og godt klæde samt med vejende faner og klingende spil. Kong Sverker og hans lømmel af en søn måtte dog afstå fra medgift. Dermed var spørgsmålet om sølvet også løst. Hvad knægten selv mente om sagen, kunne være lige meget. Han skulle giftes med den kvinde, han havde bortført, således at blodsbånd kunne forhindre krig. Noget måtte han vel trods alt betale for sine nidingsgerninger. Og krig ville være en alt for dyr løsning.

Da Sigrid tav og satte sig ned, blev der først aldeles stille i forsamlingen, mens man gennemtænkte munkens forslag. Men så spredte der sig en sagte, bifaldende mumlen. En af mændene trak oven i købet sit sværd og huggede den flade side mod den tunge bordplade, som strakte sig langs væggene. Andre fulgte hans eksempel, så salen snart buldrede af våbenlyd. Og dermed var sagen indtil videre afgjort.

Da Sigrid nu sad længst oppe i salen, og da hun tilsyneladende havde haft en vis andel i Fader Henris fornuftige forslag, besluttede Kong Sverker, at man lige så godt kunne klare sagen med Varnhem med det samme. Derfor vinkede han en skriver til sig, som begyndte at læse højt af det skrift, som kongen havde forberedt, således at overdragelsen kunne ske i overensstemmelse med loven. Imidlertid lød det i den oplæste tekst, som om det kun var kongen, der gav noget væk.

Sigrid bad om at få teksten i hånden, så hun kunne oversætte den for Fader Henri, men foreslog samtidig mildt, at Magnus blev kaldt frem, således at han også kunne deltage i samtalen. Kongen vinkede nådigt ad ham. Hvorefter Magnus trådte frem og satte sig ved siden af sin hustru.

Hurtigt oversatte Sigrid teksten for Fader Henri, der nu havde slået hæften ned og forsøgte at følge med, mens Sigrid pegede. Da hun var færdig, tilføjede hun hurtigt – mens det virkede som om hun stadigvæk oversatte – at gaven rent faktisk kom fra hende og ikke fra kongen, men at hun i

overensstemmelse med loven skulle have hans tilladelse. Fader Henri betragtede hende et øjeblik og smilede på en måde, der mindede om hendes egen. Hvorefter han nikkede tankefuldt.

“Nå,” sagde kongen, som om han havde hastværk. “Har den højærværdige Fader også noget at sige eller foreslå i denne sag?”

Sigrid oversatte spørgsmålet og stirrede samtidig munken stift ind i øjnene. Han havde ikke svært ved at forstå, hvad hun forsøgte at sige til ham.

“Joh,” sagde han forsigtigt. “Det er helt sikkert en Gud velbehagelig gerning, at skænke noget til dem, der er tjenere i Hans urtegård. Men over for Gud såvel som over for loven kan man kun tage imod en gave, når man er helt sikker på, hvem som giver den, og hvem som modtager den. Er det Deres Majestæts egen ejendom, som vi nu skal nyde frugterne af?”

Han lavede en cirkelende bevægelse over mod Sigrid for at vise hende, at hun kunne oversætte hans bemærkning. Hurtigt og tonløst rablede hun ordene af sig.

Kongen så ud, som om han følte sig ubehageligt berørt og kastede et hurtigt sideblik til Fader Henri, mens præsten bare betragtede ham spørgende som for at sige, at han forudsatte, at alt var helt i orden. Sigrid sagde ingenting. Hun ventede bare.

“Ja, måske. På en måde,” mumlede kongen. “På en måde kan man godt sige, at gaven kommer fra kongen. I lovens forstand altså. Sådan er det jo. Og det er der ingen grund til at diskutere. Men den kommer også fra Fru Sigrid, som står her sammen med os.”

Da kongen holdt en pause, som om han var i tvivl om, hvad han skulle sige, skyndte Sigrid sig at oversætte hans ord i samme neutrale tonefald som før. Hvorefter Fader Henri lyste op som i venlig forundring over at få det at vide, som han allerede vidste i forvejen. Han smilede og rystede lidt på hovedet, hvorefter han forklarede – med meget simple ord – og med al den høflighed som det kræver, når man irttesætter en konge – at over for Gud ville det måske nok være det bedste, hvis man holdt sig helt til sandheden. Også i formelle dokumenter. Derfor ville han foreslå, at man i stedet udformede et brev, som angav den egentlige givers navn, og i dette brev også skrev, at gaven blev givet med Hans Majestæts tilladelse og stadfæstelse. På den måde kunne man sikre sig, at både Hans Majestæt og den egentlige giver blev taget med i forbønnen.

Kongen kunne ikke andet end at acceptere. Altså blev det sådan, som Sigrid havde ønsket det. Kongen anmodede om, at brevet blev skrevet både på almindeligt sprog og latin. Og så ville han sætte sit segl på det allerede senere samme dag. I mellemtiden kunne man så fornøje sig en smule ved at træffe en beslutning om, hvordan og hvornår henrettelserne skulle finde sted.

Således fik Sigrid altså sin vilje. Men hun mødte ved samme lejlighed et menneske, som hun umiddelbart forstod og sympatiserede med. En broder i ånden. Fader Henri og Fru Sigrid blev venner.

Spørgsmålet om Varnhems skæbne var således indtil videre afgjort.

* * *

Da man nåede frem til Filippus' dag og Jacobs dag, hvor græsset skulle have været grønt og frodigt nok til, at man kunne sætte kreaturerne ud, og hvor man skulle holde syn på de levende hegn, blev Sigrid grebet af en rædsel, der klemte hendes hjerte som en iskold hånd. Hun følte det, som om det var ved at ske. Men smerten forsvandt igen så hurtigt, at hun først troede, det hele havde været indbildning.

Hun havde været ude at gå en tur med den lille Eskild ved hånden ned til bækken, hvor munkene og lægbrødrene var ved, med blokke og reb og en masse trækdyr, at hejse et stort vandhjul på plads. De havde lavet stensætninger omkring bækken, så den blev smallere, og havde gravet den dybere, og på den måde havde de lavet en strøm netop der, hvor vandhjulet nu skulle på plads. Hjulet selv var sindrigt sammenføjet af tusind eller flere træstykker, og skulle give kraft nok til både at drive en melkværn og hammeren i den smedje, som snart ville være klar.

Et stykke længere nede ad bækken var der et tilsvarende vandhjul, bare mindre. Her var selve hjulet dog i stedet for blade forsynet med kar, der løftede vandet op og hældte det ud i en kanal af udhulede egestammer, så det fik faldhøjde og kunne løbe af sig selv ned mod kirken og klosterets andre bygninger. Vandet skulle strømme gennem flere af bygningerne og derefter igen ledes ud i bækken. Desuden skulle vandstrømmen overdækkes, så den ikke frøs til om vinteren. Og derefter ville man altid have rindende vand både i køkkenet og i latrinbygningen.

Sigrid havde tilbragt megen tid ved bygningsarbejderne, og Fader

VANDINGSKANAL,
VARNHEM KLOSTER

Henri havde tålmodigt forklaret, hvad man gjorde, og hvad meningen var med det. Hun havde haft sine to bedste trælle med. Svarte, som var den, der skulle gøre Sot med barn, og Gur, som havde kone og unger oppe i Arnäs. Af hensyn til dem havde hun oversat præstens latin, så de kunne forstå, hvad Fader Henri forklarede.

Magnus havde hævdet, at hun ikke havde noget at bruge de bedste trælle til – i det mindste ikke dem af hankøn – nede i Varnhem. De kunne i stedet sendes op til Arnäs, hvor de kunne gøre gavn for føden ved bygningsarbejderne dér. Men Sigrid havde stået på sit og forklaret, at man kunne lære mange nyttige ting af de burgundiske lægbrødre og de engelske stenarbejdere, som Fader Henri havde til at arbejde for sig. Og som så ofte før fik hun sin vilje, til trods for at det var sin sag at forklare en mand fra Västra Götaland, at de fremmede var bedre til at bygge huse og den slags end de fleste andre.

På bare nogle få måneder var Varnhem blevet forvandlet til en eneste stor byggeplads, hvor hammerslagene gav genlyd og savene trak deres spor gennem træet, og hvor de store slibesten knirkede og raslede uafledigt. Der var liv og bevægelse over alt, og ved første blik kunne aktiviteten godt virke en smule planløs og forvirret. Ligesom når man står og kigger ned i en myretue om foråret, hvor det ser ud, som om myrerne løber frem og tilbage uden plan. Men her var der nu en mening med alt. Arbejdslederen var en kæmpestor munk, som hed Guilbert de Beaune, og han var også den eneste af munkene, som selv deltog i bygningsarbejdet. Ellers var det kun de brunklædte lægbrødre, som arbejdede med deres hænder. Med undtagelse altså af Lucien de Clairvaux, der var klosterets gartner og aldrig kunne drømme om at overlade det følsomme arbejde med plantningen til andre end sig selv. Blandt andet fordi det egentlig var lidt for sent på året til at plante, men også fordi det ville blive svært at få held med høsten, hvis man ikke havde følsomme hænder og sans for arbejdet.

De andre munke, som indtil videre brugte langhuset både til at bo og holde andagt i, syslede mest med åndelige ting eller med at skrive.

Efter en tid tilbød Sigrid så lægbrødrene, at de kunne få hjælp af Svarte og Gur, og ideen med det var egentlig, at de to trælle skulle stå i lære hos håndværkerne. Fader Henri tog imod tilbudet og fastholdt det, også selvom nogle af lægbrødrene kom til ham og beklagede sig over, at trællene mest tumlede forvirret rundt. Han forstod nemlig udmærket, hvad Sigrid ønskede at opnå. Han havde oven i købet forklaret det for Broder Guilbert, så derfor blev trællene – til mange lægbrøders irritation – hele tiden sendt videre til en ny arbejdsplads, netop som de var ved at komme efter det på den gamle. Hvorefter fumleriet og dumhederne fortsatte. De skulle hugge sten, slibe sten, forme glødende jern, sætte vandhjul sammen af egetræsstykker, stensætte en brønd eller en kanal, rense skovområder for alt det, som ikke skulle vokse der. De skulle hugge egetræ og bøgetræ og skulle lære at forme stammerne til forskellige formål. Og det gjorde de så. Faktisk varede det ikke ret længe, før de to kloge trælle havde lært det meste. Sigrid forhørte sig hele tiden om deres fremskridt og lagde planer for, hvordan deres nye viden kunne bruges i fremtiden. Hun havde faktisk

KLOSTER UNDER OPBYGNING

tænkt sig, at de begge to skulle have mulighed for at arbejde sig til friheden. Også fordi man skulle kunne noget, for at kunne ernære sig som fri mand. Deres tro og deres frelse interesserede hende faktisk mindre. Hun havde ikke tvunget nogen af sine trælle – med undtagelse af Sot – til at lade sig døbe. Og Sot var kun blevet døbt, fordi Sigrid havde brug for at have en at støtte sig til, dengang domkirken skulle indvies.

Det havde været en fredfyldt tid. Som husfrue havde Sigrid ikke haft så meget at lave, som hun ville have haft ved at drive Varnhem som ejer, eller hvis hun skulle have haft ansvaret for byggearbejdet i Arnäs. Hun havde forsøgt at tænke så lidt som muligt på det, der ville komme lige så sikkert som døden. Da langhuset ikke var indviet som kloster, kunne hun deltage i en hvilken som helst af de fem daglige bønner derinde, når hun havde lyst til det. Og jo længere tid, der gik, desto flittigere havde hun været til det. Hun havde altid bedt for det samme – sit eget og barnets liv – og om at den Hellige Jomfru, ville give hende styrke og mod, så hun ville blive forskånet for den smerte, hun havde lidt sidste gang.

Men nu gik hun med koldsved på panden, meget langsomt og forsigtigt, som om alt for voldsomme bevægelser ville fremkalde smerten. Bort fra larmen fra byggearbejdet og op mod selve gården. Hun kaldte Sot til sig og behøvede slet ikke sige noget om, hvordan hun havde det. Sot nikkede blot og gryntede et eller andet på sit korthugne sprog, hvorefter hun skyndte sig op mod kogehuset og begyndte at arrangere det hele sammen med de andre trælkvinder. Hurtigt fjernede de alt, hvad der havde med bagning og kødmad at gøre. Derefter gjorde de rent og fejede gulvet. Hvorefter de bar halmmadrasser og tæpper ind fra det udhus, hvor Sigrid havde sine egne forråd. Da det hele var på plads, og Sigrid skulle til at lægge sig, kom det næste jag af smerte, som var meget værre end det første. Faktisk var det så voldsomt, at hun blev helt hvid i ansigtet. Trælkvinderne havde pustet liv i ilden. Og nu fyldte de nogle store kedler med vand og satte dem over flammerne.

Da smerterne tog af igen, bad hun Sot om at hente Fader Henri og om at sørge for, at Eskild blev sammen med de andre børn et stykke borte, således at han kunne tænke mere på at lege og more sig end på sin mors skrig, hvis det skulle ende med det. Men samtidig skulle der også være voksne sammen med børnene, så de ikke kom for tæt på det store, farlige vandhjul, som mere end noget andet i nærheden havde vakt børnenes

nysgerrighed. Under ingen omstændigheder måtte de lades uden opsyn.

Hun blev liggende lidt alene og kiggede op gennem røgåbningen i loftet og det store, åbne vindhul i den ene langvæg. Derude sang fuglene – de småfugle som kvidrer, indtil droslerne begynder og får alle de andre fugle til at tie i beundring.

Hun svedte, men frøs også så meget, at hun rystede af det. En af trælkvinderne kom listende og strøg hende over panden med en fugtig klud. Men hun vovede ikke at se Sigrid ind i øjnene.

Magnus havde formanet hende om, at hun i god tid skulle sende bud efter gode kvinder fra Skara, så hun ikke skulle føde sit barn imellem trælle. Men det var, som om hun hele tiden havde udskudt det uundgåelige – som om hun i hemmelighed havde håbet, at fødslen helt kunne undgås. Det havde været både dumt og formålsløst. Nu skulle hun så alligevel føde sit barn blandt trælkvinder. Og leve med det eller dø med det blandt trælkvinder. Hun vidste udmærket, hvad Magnus ville sige til det. Men han var på den anden side også kun en mand, og han forstod vel ikke, at trælkvinder i almindelighed ynglede oftere end mennesker, og at de også af den grund vidste mere om fødsler end de fleste. Uanset at de ikke var hvide i huden eller kunne tale smukt eller opføre sig høvisk, som de kvinder Magnus helst havde set sidde rundt omkring hende lige nu og fylde luften med deres sludren og deres vimsen frem og tilbage. Trælkvinderne var dygtige, og det var det vigtigste. For så vidt som mennesker overhovedet kunne hjælpe hende, så var de gode nok. Den Hellige Jomfru ville hjælpe eller lade være, uanset hvilke sjæle som befolkede rummet.

I øvrigt havde trællene sjæle ligesom almindelige mennesker. Det havde Fader Henri talt stærkt og overbevisende om til hende. Og i Himmeriget var der hverken frie mennesker eller trælle. Der var ingen rige eller fattige. Der fandtes der kun de gode sjæle, som i livet havde gjort sig fortjent til det. Sigrid tænkte, at det meget vel kunne være rigtigt.

Da Fader Henri kom ind ad døren, kunne hun se, at han havde sine bønnebånd med sig. Han havde altså forstået, hvilken hjælp hun ønskede fra ham. Men først lod han som ingenting og forsøgte ikke engang at smide de trælkvinder ud, som stadigvæk fejede gulvet, satte nye kedler med vand over ilden eller kom bærende med lærredsklude og svøb.

“Vær hilset, ærede husfrue. Jeg har forstået, at vi snart skal opleve en glædens stund her i Varnhem,” sagde Fader Henri, men betragtede hende

venligere og blidere, end han havde talt.

“Eller en sorgens stund, Fader. Det ved vi jo ikke, før det hele er overstået,” sagde Sigrid og stirrede angstfuldt på ham, fordi hun kunne mærke, at en ny ve var på vej. Imidlertid skete der ingenting. Veen kom ikke.

Fader Henri satte en lille trebenet skammel på gulvet ved siden af hende, rakte frem og strøg hende over hånden.

“Du er jo en klog kvinde,” sagde han. “Faktisk er du den eneste kvinde, jeg har mødt i denne verdslige verden, som kan tale latin. Og du har også forstand på så meget andet. Som for eksempel på det at lære dine trælle det, som vi kan. Sig mig så, hvorfor det, der nu venter dig, skulle være så mærkværdigt, når det dog ikke er andet, end hvad alle andre kvinder også må gennemgå, og har gennemgået i tusinder og atter tusinder af år. Uanset om de er højvelbårne som du, trælle eller fattige. Tænk på, at du netop i dette øjeblik er alt andet end ene på jorden. Netop nu er der titusinder af kvinder over hele verden, som er i den samme situation som dig. Og sig mig også, hvorfor du – mere end nogen af de andre – skulle have noget at frygte?”

Han havde talt vel – næsten som om han prædikede – og Sigrid kunne mærke, at han havde overvejet sine ord i lang tid – de første ord han skulle sige til hende, når det skræmmende øjeblik nærmede sig. Hun kunne ikke lade være med at smile til ham. Og da han så hendes smil, forstod han også, at hun havde gennemskuet ham.

“Du taler godt for dig, Fader Henri,” sagde hun med svag stemme, bange for atter at blive overfaldet af smerten. “Men ud af de titusind kvinder, som du talte om, så vil halvdelen være døde i morgen. Og jeg kan meget vel være en af dem.”

“Så ville jeg have meget svært ved at forstå vor Frelser,” sagde Fader Henri roligt og smilte stadigvæk med øjnene, mens de hele tiden søgte hendes.

“Der findes vel også de af vor Frelseres gerninger, som du ikke forstår, Fader?” hviskede hun, mens hun beredte sig på at tage imod det næste jag af smerte.

“Det gør der i sandhed,” sagde Fader Henri og nikkede. “Der findes oven i købet gerninger, som selv ordenens grundlægger, den Hellige Sankt Bernhard af Clairvaux ikke forstår. Som for eksempel de svære nederlag, som vore folk netop nu lider i det Hellige Land. Han ønskede mere end

SANKT BERNHARD AF CLAIRVAUX

nogen anden, at der blev sendt flere folk derned. Og han ønskede sejr for dem og for retfærdigheden mere end nogen. Således at de vantro kunne slås tilbage. Alligevel led vi nederlag. Til trods for vor stærke tro, vores gode sag og vores kamp mod ondskaben. Jo, det er bestemt ikke altid, at vi mennesker forstår os på vor Frelser.”

“Jeg vil gerne nå at skrifte,” hviskede hun.

Fader Henri sendte trælkvinderne udenfor, lagde bønnebåndene om halsen og velsignede hende. Hvorefter han sagde, at han var parat til at modtage hendes skriftemål.

“Tilgiv mig fader, for jeg har syndet,” stønnede hun med angsten lysende ud af øjnene. Derefter var hun nødt til at trække vejret dybt et par gange, før hun var i stand til at fortsætte.

“Jeg har tænkt ugudelige og verdslige tanker. Jeg har således skænket dig og din orden Varnhem, ikke blot fordi Helligånden sagde til mig, at det er en god gerning, men også fordi jeg håbede, at jeg med denne gave ville kunne formilde Guds Moder, fordi jeg i min dårskab havde bedt hende om at forskåne mig for flere barsler til trods for, at det er vor skyldighed at mangfoldiggøre os og opfylde jorden.”

Hun havde talt hurtigt og lavmælt, mens hun forsøgte at forberede sig på det næste jag af smerte, som ramte hende, netop som hun havde talt færdig. Hendes ansigt fortrak sig i smerte, og hun bed sig hårdt i læben for ikke at skringe.

Fader Henri følte sig først usikker på, hvad han skulle gøre, men så rejste han sig og gik over for at hente en klud, som han dyppede i koldt vand i en krukke ved døren. Derefter vendte han tilbage til hende, løftede hendes hoved op og badede panden og ansigtet. Endelig tørrede han det spyt væk, som blandet med blod sivede ud af mundvigene.

“Sandheden er, mit barn,” hviskede han, mens han lænede sig frem mod hende og følte varmen fra hendes rædsel, “at Guds velvilje ikke kan købes for penge, og at det er en stor synd at sælge eller købe det, som kun Gud selv kan give. Sandheden er også, at du som det menneske, du er, har følt skræk og rædsel, og at du har bedt Guds Moder om hjælp og trøst. Men det er ingen synd. Hvad Varnhem og gaven angår, så udspringer den af, at Helligånden åbenbarede sig for dig og gav dig en opgave, som du var parat til at tage på dig. Intet i din egen vilje kan overgå Hans vilje. Og Hans vilje er nu sket. Derfor forlader jeg dig dine synder i Faderens, Sønnens og

Helligåndens navn. Du er nu uden synd. Derfor kan jeg gå fra dig for at bede sammen med mine brødre.”

Forsigtigt lod han hendes hoved synke ned mod puden og så, at hun et eller andet sted inde i sin smertes tåge følte sig lettet. Han rejste sig og gik hurtigt ud, mens han i en barsk tone kommanderede kvinderne ind i huset. De flagrede forbi ham som en flok sorte fugle.

Men Sot blev stående og trak ham forsigtigt i tøjet, mens hun sagde noget, som han først ikke forstod, da hverken hun eller han var specielt god til almindeligt sprog. Hun anstrengte sig voldsomt og gentog det, hun havde sagt. Samtidig med at hun talte langsomt og brugte tegnsprog. Og så gik det op for ham, at hun havde lavet en hemmelig drik af forbudte urter – en drik, som kunne lindre smerte, og som trællene plejede at give deres egne, før de skulle piskes, lemlæstes eller skæres i.

Han stirrede tankefuldt ned på den lavstammede kvindes mørke ansigt, mens han tænkte sig om. Han vidste udmærket, at hun var døbt, og at han derfor måtte tale til hende, som om hun var medlem af hans menighed. Han vidste også, at det, hun havde sagt, meget vel kunne være sandt. Lucien de Clairvaux, der virkede som klosterets gartner, kunne en mængde opskrifter, som ville have den samme virkning. Imidlertid var der en risiko for, at den drik, som trælkvinden talte om, var blevet tilvirket med trolddom og onde kræfter.

“Hør nu her, kvinde,” sagde han langsomt og så tydeligt, som han var i stand til. “Jeg vil først tale med en mand, som har forstand på den slags. Hvis jeg vender tilbage, kan du give hende drikken. Hvis jeg ikke kommer, må du lade være. Og du skal sværge ved Gud, at du vil adlyde mig.”

Sot svor med bøjet hoved ved sin nye gud, hvorefter Fader Henri skyndte sig væk for først at snakke med Broder Lucien, før han samlede alle brødrene i en fælles forbøn for deres velgører.

Ganske kort tid efter fik han fat på Broder Lucien, som forskrækket slog ud med begge hænder. Drikke, som kunne lindre smerter, var frygteligt stærke. Og man kunne bruge dem til sårede eller døende eller hvis en eller anden skulle have en arm eller en fod amputeret. Men man måtte død og pine ikke give dem til en fødende kvinde. For så gav man dem også til det lille barn, som kunne risikere at blive født lammet eller sindssvagt. Så snart barnet først var født, var det naturligvis en anden sag. Selvom det nu sjældent var nødvendigt. Det handlede altså ikke kun om Guds vilje, som

jo er, at menneskenes børn skal fødes i smerte, men også – på det mere praktiske plan – om at man risikerede at få syge børn, hvis man lindrede fødselens smerter. I øvrigt kunne det da være interessant engang at finde ud af, hvordan den smertelindrende drik var lavet. Det var da slet ikke utænkeligt, at man kunne lære noget der.

Fader Henri nikkede skamfuld. Dette svar burde han have været i stand til at forudse, også selv om han først og fremmest beskæftigede sig med teologi og musik og ikke med lægekunst og gartneri. Skyndsomt samlede han brødrene for at indlede en lang forbøn.

Sot havde indtil videre besluttet sig for at adlyde munken, selv om hun syntes, at det var synd og skam ikke at lindre sin husmors lidelser. Men hun tog under alle omstændigheder kommandoen over de andre kvinder, og derefter trak de Sigrid ud af sengen, løste hendes hår og lod det hænge løst – langt og sort og skinnende – næsten lige så sort som hendes eget. De vaskede hende og badede hende, mens hun rystede af kulde. Endelig gav de hende en ren lærredssærk på og tvang hende til at gå frem og tilbage over gulvet. Fordi det ville fremskynde fødslen, som de sagde.

Gennem en tåge af skrækslagen venten på den næste bølge af smerte vaklede Sigrid rundt på gulvet mellem to af sine trælkvinder og skammede sig. Hun følte sig som en ko, der blev trukket rundt på markedet, for at dens ejer kan få den solgt. Hun hørte klokkeslag fra langhuset, men var ikke sikker på, om det bare var noget, hun bildte sig ind.

Derefter blev hun grebet af den næste bølge af smerte. Det føltes, som om den kom fra et sted dybere inde i hendes krop denne gang, og hun havde en fornemmelse af, at den også ville vare længere. Og så skreg hun højt. Mere af rædsel end af smerte. Og lod sig synke om på sengen, hvor en af trælkvinderne stak sine arme ind under hendes bagfra og løftede hende lidt op, mens alle de andre råbte til hende på en gang, at hun skulle hjælpe til og presse. Men det vovede hun ikke. Måske besvimed hun også.

Da skumringen blev til nat, og droslerne tav udenfor, var det som om der også kom en stor stilhed over Sigrid. Veerne, som havde ligget meget tæt på hinanden i timerne forinden, syntes nu at være stoppet. Både Sot og de andre kvinder vidste, at det var et dårligt tegn. Og at der måtte gøres noget.

Sot trak de andre med sig og sammen trådte de ud i mørket, sneg sig forsigtigt forbi langhuset, hvor munkenes mumlen og sang kunne høres

ganske svagt gennem de tykke vægge, og fortsatte over til stalden. Der fandt de et ungt vædderlam, som de lagde et læderreb om halsen på, hvorefter de trak vædderen gennem det stadigt tykkere mørke ned mod den forbudte lund. Der bandt de rebet fast i lammets ene bagben og slyngede den anden rebende op over et af lundens mange kraftige egegrene. Mens Sot trak i rebet så vædderen blev fastholdt med det ene ben op i vejret, kastede en af de andre trælkvinder sig over dyret, greb det om forbene og tyngede det med sin egen vægt mod jorden, mens hun trak en kniv frem og skar halsen over på det. Endelig hjalp de to hinanden med at trække den skrigende og sprællende vædder opad, mens blodet fossede ud til alle sider. Da de havde fæstnet læderrebet omkring træstammen, trak de deres sorte særke af og stillede sig nøgne under blodstrømmen og smurte sig ind i blod i håret, over brysterne og i skødet, mens de bad til Freja.

Da morgenen gryede, vågnede Sigrid af sin dvale ved at helvedes flammer på ny sved i hende, og fortvivlet bad hun den kære, velsignede Fru Maria om at redde sig fra smerten. Hun ville hellere dø nu – hvis det alligevel var sådan, det skulle ende. Hellere dø end lide sådan.

Trælkvinderne, som havde døset rundt om hende, vågnede hurtigt og lod deres hænder glide undersøgende over hendes krop, mens de talte hurtigt sammen på deres eget uforståelige sprog. Så begyndte de at grine og smile, mens de ivrigt nikkede til hende og til Sot, der var så våd i håret, at det var glat og tjavset. Noget koldt dryppede ned på Sigrid, da Sot bøjede sig ind over hende og fortalte, at nu skulle det ske. Nu ville sønnen komme. Men så måtte hun også en sidste gang hjælpe til selv. De tog hende under armene og rejste hende halvt op, mens Sigrid råbte og skreg og bad, indtil det gik op for hende, at lille Eskild kunne blive vækket og skræmt. Endnu en gang bed hun tænderne ned i sine sårfyldte læber, der omgående begyndte at bløde igen. Hvorefter blodsmagen fyldte hendes mund. Men på forunderlig vis fik hun samtidig mere håb, som om Guds Moder virkelig stod ved hendes side, talte mildt til hende og formanede hende om at gøre, som de tro trælkvinder sagde. Hun pressede. Hun pressede og skreg. Og pressede læberne sammen for at holde op med at skribe. Samtidig med at munkenes lovsang pludselig kunne høres ude i morgengryet. Som om de sang meget højt for at overdøve de uhyggelige skrig.

Lige pludselig var det hele ovre. Gennem sved og tårer, så hun en blodig unge dernede, der mest lignede noget af trælleslægt. Kvinderne begyndte

at løbe rundt om hinanden med vand og linnedklude, og i et anfald af fortvivelse kastede Sigrid sig bagud, som om hun var ved at opgive alting.

Hun kunne mærke, hvordan de vaskede hende, mens de sludrede oprømt. Derefter hørte hun et par klask og endelig et skrig – en spæd, dirrende, lys lyd, som kun kunne være en eneste ting.

“Det er en velkabt dreng,” sagde Sot glædestrålende. “Husmor har fået en velkabt dreng, som har alle sine fingre og tæer og som oven i købet blev født med en sejrsskjorte.”

Vasket og svøbt lagde de den nyfødte ned til hendes spændte bryst, og så lå hun og stirrede på hans rynkede, lille ansigt, mens hun var forundret over, at det faktisk var så lille. Hun rørte lidt ved ham, og han vristede en arm fri og fægtede med den i luften, lige til hun strakte en finger frem, som den lille dreng omgående greb fat i.

“Hvad skal drengen hedde?” spurgte Sot med rødt og ophidset ansigt.

“Han skal hedde Arn efter Arnäs,” hviskede Sigrid mat. “For Arnäs og ikke Varnhem skal være hans hjem. Men han skal døbes af Fader Henri, når den stund kommer.”